

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

VELIKO VIJEĆE

PREDMET SERGEY ZOLOTUKHIN protiv RUSIJE

(Zahtjev br. 14939/03)

PRESUDA

STRASBOURG

10. veljače 2009.

U predmetu Sergey Zolotukhin protiv Rusije,

Europski sud za ljudska prava, zasjedajući kao veliko vijeće u sastavu:

g. Jean-Paul Costa, *predsjednik*,
g. Nicolas Bratza,
gđa Françoise Tulkens,
g. Josep Casadevall,
g. Corneliu Bîrsan,
g. Karel Jungwiert,
gđa Elisabeth Steiner,
g. Anatoly Kovler,
g. Stanislav Pavlovschi,
g. Egbert Myjer,
g. Dragoljub Popović,
gđa Isabelle Berro-Lefevre,
gđa Päivi Hirvelä,
g. Giorgio Malinverni,
g. Luis López Guerra,
gđa Mirjana Lazarova Trajkovska,
g. Ledi Bianku, *suci*,
i g. Michael O'Boyle, *zamjenik tajnika*,

nakon vijećanja zatvorenog za javnost 26. ožujka 2008. i 21. siječnja 2009. godine,

donosi sljedeću presudu koja je usvojena ovog posljednjeg datuma:

POSTUPAK

1. Postupak u ovome predmetu pokrenut je na temelju zahtjeva (br. 14939/03) protiv Ruske Federacije koji je 22. travnja 2003. godine ruski državljanin g. Sergey Aleksandrovich Zolotukhin ("podnositelj") podnio Sudu temeljem članka 34. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda ("Konvencija").

2. Podnositelja su zastupali g. P. Leach i g. K. Koroteyev, odvjetnici pri Europskom centru za zagovaranje ljudskih prava. Rusku vladu ("Vlada") zastupala je gđa V. Milinchuk, bivša zastupnica Ruske Federacije pri Europskom sudu za ljudska prava.

3. Podnositelj prigovara na temelju članka 4. Protokola br. 7. da je dva puta gonjen u vezi s istim djelom.

4. Zahtjev je raspoređen u rad Prvom odjelu Suda (Pravilo 52., stavak 1. Poslovnika Suda). vijeće iz tog Odjela koje će razmotriti predmet (članak 27., stavak 1. Konvencije) osnovano je kao što je to propisano pravilom 26., stavkom 1.

5. Dana 8. rujna 2005. godine vijeće tog odjela sastavljeno od sljedećih sudaca: g. Christos Rozakis, g. Peer Lorenzen, gđa Snejana Botoucharova, g. Anatoli Kovler, g. Khanlar Hajiyev i g. Sverre Erik Jebens, te također i g. Søren Nielsen, tajnik Odjela, utvrdilo je da je zahtjev djelomično dopušten.

6. Dana 7. lipnja 2007. godine vijeće tog Odjela sastavljeno od sljedećih sudaca: g. Christos Rozakis, g. Loukis Loucaides, gđa Nina Vajić, g. Anatoli Kovler, g. Khanlar Hajiyev, g. Dean Spielmann i g. Sverre Erik Jebens, te također i g. Søren Nielsen, tajnik Odjela, jednoglasno je zaključilo da je došlo do povrede članka 4. Protokola br. 7 i dosudilo naknadu nematerijalne štete i pravnih troškova.

7. Dana 5. rujna 2007. godine Vlada je zatražila, u skladu s člankom 43. Konvencije i pravilom 73., podnošenje predmeta velikom vijeću. Odbor velikog vijeća prihvatio je taj zahtjev dana 12. studenog 2007. godine.

8. Sastav velikog vijeća određen je temeljem odredbi članka 27., stavaka 2. i 3. Konvencije i pravila 24.

9. I podnositelj i Vlada dostavili su pisana očitovanja o osnovanosti. Uz to su zaprimljene i primjedbe treće stranke, Instituta za obuku o ljudskim pravima Odvjetničke komore u Parizu, kojoj je Predsjednik dozvolio umiješati se u pisani postupak (članak 36., stavak 2. Konvencije i pravilo 44., stavak 2.).

10. Dana 26. ožujka 2008. godine održana je rasprava u Zgradi ljudskih prava u Strasbourgu (pravilo 59., stavak 3.).

Pred Sud su pristupili:

(a) *za Vladu*

gđa V. Milinchuk, predstavnica Ruske Federacije pri Europskom sudu za ljudska prava, *zastupnica*,
gđa I. Mayke,
gđa Y. Tsimbalova, *savjetnice*;

(b) *za podnositelja*

g. P. Leach, *odvjetnik*,
g. K. Koroteyev, *savjetnik*.

Sud je saslušao obraćanja g. Leacha, g. Koroteyeva i gđe Milinchuk.

ČINJENICE

I. OKOLNOSTI PREDMETA

11. Podnositelj je rođen 1966. godine i živi u Voronezhu.

A. Događaji od 4. siječnja 2002. godine

12. Toga su se dana događaji, kako su ih opisale stranke i kako se na njih upućuje u mjerodavnim dokumentima, odvijali kako slijedi.

13. Dana 4. siječnja 2002. godine ujutro podnositelj je odveden u policijsku postaju br. 9 Ministarstva unutarnjih poslova u okrugu Leninskiy u Voronezhu ("policijska postaja") u svrhu utvrđivanja načina na koji je doveo svoju djevojku gđicu P. u vojni objekt s ograničenim pristupom.

14. U policijskoj postaji je podnositelj najprije boravio u uredu službe za putovnice. Bio je pijan i verbalno zlostavljao gđu Y., službenicu nadležnu za putovnice, te voditelja odjela za cestovni promet, satnika S. Podnositelj je ignorirao prijekore i upozorenja koja su mu izrekli. Nakon što je odgurnuo satnika S. i pokušao napustiti prostor, stavljene su mu lisice na ruke. Policijski službenici su smatrali da se ponašanje podnositelja svodi na prekršaj protiv javnog reda i mira.

15. Podnositelj je odveden u ured bojnika K., načelnika policijske postaje. Bojnik K. je izradio izvješće o izgređničkom ponašanju podnositelja koje je glasilo kako slijedi:

"Ovo izvješće je izradio bojnik K., načelnik policijske postaje br. 9, Voronezh-45, u svrhu evidentiranja činjenice da je na dan 4. siječnja 2002. godine u 9:45 g. Zolotukhin, koji je doveden u policijsku postaju br. 9. zajedno s gđicom P., koju je bio nezakonito odveo u zatvoreno vojno područje, izgovarao prostote policijskim službenicima i načelniku [nečitko], nije reagirao na prijekore, zanemario zahtjeve policijskih službenika da prekine s povredom javnog reda, pokušao pobjeći iz prostora policijske postaje te su mu stavljene lisice na ruke, drugim riječima, počinio je prekršaje iz članka 158. i 165. Prekršajnog zakona Ruske Sovjetske Federativne Socijalističke Republike (RSFSR)."

16. Satnik S. i pukovnik N. su također bili nazočni u uredu dok je bojnik K. pisao izvješće. Podnositelj je počeo verbalno zlostavljati bojnika K. te mu prijetio fizičkim nasiljem. Ponovno je pokušao napustiti prostor i srušio stolac.

17. Kad je izvješće bilo gotovo, podnositelj je smješten u automobil kako bi bio odveden u ROVD (regionalnu policijsku postaju) Gribovskiy. Vozač, g. L., bojnik K., pukovnik N. i gđica P. vozili su se u istom automobilu. Na putu je podnositelj nastavio psovati bojnika K. te je zaprijetio da će ga ubiti zato što je protiv njega pokrenuo prekršajni postupak.

B. Osuda podnositelja u prekršajnom postupku

18. Dana 4. siječnja 2002. godine, okružni sud u Gribovskiyu proglasio je podnositelja krivim za prekršaj iz članka 158. Prekršajnog zakona, na temelju sljedećih činjenica:

"Zolotukhin je psovao na javnome mjestu te nije reagirao na prijekore."

19. Podnositelju je izrečena prekršajna kazna od tri dana zatvora. U presudi je naznačeno da protiv odluke o kazni nije dopuštena žalba te da stupa na snagu odmah.

C. Kazneni progon podnositelja

20. Dana 23. siječnja 2002. godine pokrenut je kazneni postupak protiv podnositelja zbog sumnje da je počinio „kazneno djelo protiv javnog reda, uključujući opiranje javnom službeniku koji je rješavao povredu javnog reda" - kazneno djelo iz članka 213. stavak 2. (b) Kaznenog zakona - 4. siječnja 2002. godine u policijskoj postaji. Narednog dana podnositelj je pritvoren. Dana 1. veljače 2002. godine pokrenuta su još dva postupka protiv podnositelja za druge optužbe.

21. Dana 5. travnja 2002. godine podignuta je formalna optužnica protiv podnositelja. Mjerodavni dijelovi optužnice glase kako slijedi:

"Ujutro na dan 4. siječnja 2002. godine g. Zolotukhin je odveden u policijsku postaju br. 9 u okrug Leninskiy u Voronezhu radi pojašnjavanja okolnosti pod kojima je njegova poznanica, gđica P. bila ušla na teritorij zatvorenog vojnog područja Voronezh-45. U uredu za putovnice u policijskoj postaji br. 9 g. Zolotukhin, koji je bio pod utjecajem alkohola, počinio je očiglednu povredu javnog reda, tako što je pokazao očigledno nepoštovanje prema zajednici, te je glasno počeo izgovarati prostote namijenjene nazočnima u uredu za putovnice, odnosno gđi Y., službenici za putovnice u odjelu za stanovanje vojne jedinice 25852 i satniku S., voditelju odjela za cestovni promet u policijskoj postaji br. 9; posebice, potonjem je zaprijetio u njegovu svojstvu policijskog službenika koji je obavljao službene dužnosti, fizičkom odmazdom. G. Zolotukhin nije reagirao na zakonite zahtjeve satnika S. da prestane kršiti javni red; pokušao je napustiti prostore ureda za putovnice, pružajući aktivan otpor pokušajima sprječavanja njegova izgređničkog ponašanja, pružio je otpor satniku S., odgurnuvši ga od sebe i odmaknuvši se gdje ga ovaj nije mogao doseći, te je spriječio normalan rad ureda za putovnice.

Na taj je način, namjernim radnjama, g. Zolotukhin počinio djela izgređničkog ponašanja, odnosno, očiglednu povredu javnog reda iskazavši očigledno nepoštovanje prema zajednici uz prijetnju uporabe nasilja, te uz pružanje otpora javnom službeniku koji je rješavao povredu javnog reda; gore spomenuto predstavlja djelo iz članka 213. stavak 2. (b) Kaznenog zakona.

Kao rezultat njegova izgređničkog ponašanja, g. Zolotukhin je odveden u ured bojnika K., načelnika policijske postaje br. 9, okruga Leninskiy, Voronezh, koji je tamo bio nazočan u svom službenom svojstvu, kako bi se izradilo izvješće o počinjenom prekršaju. U sklopu vršenja svoje službene dužnosti, K. je započeo s pisanjem izvješća o počinjenom prekršaju u vezi s g. Zolotukhinom, u odnosu na članak 158. i 165. Prekršajnog zakona RSFSR-a. G. Zolotukhin je, vidjevši da se protiv njega piše izvješće o počinjenom prekršaju, započeo javno vrijeđati K., izgovarajući prostote namijenjene njemu u njegovu svojstvu policijskog službenika, u nazočnosti pukovnika N., pomoćnog zapovjednika vojne jedinice 14254, i satnika S., voditelja odjela za cestovni promet policijske postaje br. 9, izvršivši na taj način namjerni napad na čast i dostojanstvo policijskog službenika. G. Zolotukhin je namjerno zanemario opetovane zahtjeve bojnika K. da prekine s povredom javnog reda i uvredljivim ponašanjem. G. Zolotukhin je tada pokušao napustiti ured načelnika policijske postaje bez dozvole te je nogom udario i srušio stolac, dok je i dalje izgovarao prostote namijenjene bojniku K. i prijetio mu fizičkom odmazdom.

Na taj je način g. Zolotukhin namjerno i javno uvrijedio javnog službenika tijekom obavljanja njegovih službenih dužnosti, drugim riječima, počinio je kazneno djelo iz članka 319. Kaznenog zakona.

Nakon što je izvješće o počinjenom prekršaju u odnosu na g. Zolotukhina napisano, on i gđica P. su smješteni u vozilo kako bi bili odvedeni u regionalnu policijsku postaju Gribanovski, u regiji Voronezh. U automobilu, u nazočnosti gđice P., pukovnika N., pomoćnog zapovjednika vojne jedinice 14254, i vozača L., g. Zolotukhin je nastavio namjerno napadati čast i dostojanstvo bojnika K., koji je obavljao svoje službene dužnosti, te izgovarati prostote namijenjene njemu u njegovu svojstvu policijskog službenika i tako ga javno uvrijedio; tada je javno zaprijetio da će uzrokovati nasilnu smrt bojnika K., načelnika policijske postaje br. 9, zato što je protiv njega pokrenuo prekršajni postupak.

Na taj je način, svojim namjernim djelovanjem, g. Zolotukhin zaprijetio uporabom nasilja nad javnim službenikom u vezi s obavljanjem njegove službene dužnosti, drugim riječima, počinio je kazneno djelo iz članka 318. stavka 1. Kaznenog zakona.

22. Dana 2. prosinca 2002. godine, Okružni sud u Gribanovski je donio presudu. U odnosu na djelo iz članka 213. stavak 2., Okružni sud je oslobodio podnositelja iz sljedećih razloga:

"Ujutro dana 4. siječnja 2002. godine, u ... policijskoj postaji br. 9 [podnositelj], u alkoholiziranom stanju, psovao je ... gđu Y. i g. S., uz prijetnju da će ubiti potonjeg. Odbio je poslušati zakonit zahtjev satnika S. ..., agresivno se ponašao, odgurnuo S. od sebe i pokušao napustiti prostor. Nakon što je ispitao dokaze iznesene na glavnoj raspravi, sud smatra da krivnja [podnositelja] nije utvrđena. Na dan 4. siječnja 2002. godine [podnositelj] je izdržao kaznu od tri dana prekršajnog zatvora za ta ista djela [kvalificirana] u članku 158. i 165. Prekršajnog zakona. Protiv sudske odluke nije uložena žalba, niti je ta odluka ukinuta. Sud smatra da u radnjama optuženika nema naznaka koje navode na kazneno djelo iz članka 213. stavka 2. (b) te ga oslobađa ove optužbe."

23. Okružni sud je nadalje proglasio podnositelja krivim za vrijeđanje državnog službenika prema članku 319. Kaznenog zakona. Utvrdio je da je podnositelj psovao bojnika K. i prijetio mu dok je potonji pisao izvješće o počinjenim prekršajima iz članka 158. i 165. u svom uredu u policijskoj postaji. Izjave bojnika K. u tom smislu podržane su izjavama satnika S., pukovnika N., i gđe Y., koji su također bili nazočni u K.-ovom uredu.

24. Konačno, Okružni sud proglasio je podnositelja krivim za prijetnju nasiljem nad javnim službenikom prema članku 318. stavku 1. Kaznenog zakona. Na temelju izjava bojnika K., pukovnika N. i djevojke podnositelja, utvrdio je da su, nakon što je izvješće o počinjenom prekršaju dovršeno, podnositelj i njegova djevojka odvedeni automobilom u regionalnu policijsku postaju Gribanovski. U automobilu je podnositelj nastavio psovati bojnika K. Na njega je i pljunuo te rekao da će ga, kad bude pušten na slobodu, ubiti i pobjeći. Bojnik K. je ozbiljno shvatio prijetnju jer je podnositelj već od prije bio poznat po svojem nasilničkom ponašanju.

25. Dana 15. travnja 2003. godine, Regionalni sud u Voronezhu je u skraćenom postupku po žalbi potvrdio presudu.

II. MJERODAVNO DOMAĆE PRAVO I PRAKSA

26. Ruski Ustav propisuje da "nitko ne može biti ponovno osuđen za isto kazneno djelo" (članak 50., stavak 1.).

27. Zakon o kaznenom postupku propisuje da kazneni postupak treba obustaviti ako postoji pravomoćna presuda protiv osumnjičenika ili optuženika koja se odnosi na iste optužbe ili odluka suda, istražitelja ili ispitivača da se obustavi kazneni predmet koja se odnosi na iste optužbe ili da se ne pokreće kazneni postupak (članak 27. (4) i (5)).

28. Prekršajni zakon RSFSR-a (na snazi u to vrijeme) glasi kako slijedi:

Članak 158. Prekršaji protiv javnog reda i mira

"Prekršaji protiv javnog reda i mira, odnosno, izgovaranje prostota na javnim mjestima, uvredljivo ponašanje prema drugim osobama i ostalo slično ponašanje koje predstavlja povredu javnog reda i mira, kaznit će se novčanom kaznom u iznosu od između deset i petnaest minimalnih mjesečnih plaća ili jednim do dva mjeseca društveno korisnog rada u kombinaciji sa zadržavanjem iznosa od dvadeset posto plaće izgređnika, ili - ako se, u okolnostima predmeta i uzimajući u obzir karakter izgređnika, takve mjere ne smatraju primjerenima - s najviše petnaest dana prekršajnog zatvora."

29. Kazneni zakon Ruske Federacije (inačica na snazi u to vrijeme) glasi:

Članak 213. Kaznena djela protiv javnog reda

"1. Kaznena djela protiv javnog reda, odnosno, ozbiljne povrede javnog reda ili očigledni iskaz nepoštovanja prema zajednici, u kombinaciji s uporabom nasilja nad pojedincima ili prijetnjom korištenja nasilja ili uništavanja ili oštećivanja tuđe imovine, kaznit će se ... s najviše dvije godine lišavanja slobode.

2. Iste radnje, ako se počine:

...

(b) tijekom pružanja otpora javnom službeniku ili drugoj osobi koja vrši svoju dužnost kako bi održala javni red ili rješava povredu javnog reda...

- kaznit će se kaznom od između 180 i 240 sati obveznog rada ili od jedne do dvije godine društveno korisnog rada ili s najviše pet godina lišavanja slobode."

Članak 318. Uporaba nasilja nad javnim službenikom

"1. Uporaba nasilja koje ne ugrožava život ili zdravlje, ili prijetnja da će se takvo nasilje uporabiti nad javnim službenikom ili njegovim rođacima u odnosu na vršenje njegove ili njezine dužnosti, kaznit će se novčanom kaznom u iznosu od između 200 i 500 minimalnih mjesečnih plaća ... ili kaznom od tri do šest mjeseci zatvora ili najviše pet godina lišavanja slobode..."

Članak 319. Vrijeđanje javnog službenika

"Javno vrijeđanje javnog službenika tijekom vršenja njegove ili njezine dužnosti ili vezano za vršenje te dužnosti, kaznit će se novčanom kaznom u iznosu od 50 do 100 minimalnih mjesečnih plaća, ... 120 do 180 sati obveznog rada ili šest mjeseci do godinu dana rada za opće dobro."

30. U Rezoluciji br. 4 od 27. lipnja 1978. godine (uz kasnije izmjene i dopune), Opća sjednica Vrhovnog suda odlučila je da u slučajevima kada se optuženika tereti za prekršaj protiv javnog reda i mira, ali su njegove ili njezine radnje predstavljale dovoljnu društvenu opasnost da ih se može smatrati kaznenim djelima, potrebno je protiv te osobe pokrenuti kazneni postupak u skladu s člankom 206. Kaznenog zakona RSFSR-a (zamijenjen člankom 213. Ruskog kaznenog zakona nakon 1. siječnja 1997. godine) (stavak 5.). U Rezoluciji br. 5 od 24. prosinca 1991. godine (uz naknadne izmjene), Opća sjednica Vrhovnog suda je smatrala da niži sudovi ne bi smjeli široko u kazneno pravnom smislu tumačiti djela protiv javnog reda, kako bi isključili kaznenu osudu optuženika kojega se tereti samo za prekršaj protiv javnog reda i mira (stavak 20.).

III. MJERODAVNO I POREDBENO MEĐUNARODNO PRAVO

A. Pakt o građanskim i političkim pravima UN-a

31. Članak 14. stavak 7. Pakta o građanskim i političkim pravima Ujedinjenih naroda propisuje kako slijedi:

"Nitko se ne smije ponovno progoniti ili kažnjavati za djelo za koje je bio konačno osuđen ili oslobođen u skladu sa zakonom i kaznenim postupkom bilo koje zemlje."

B. Statut Međunarodnog kaznenog suda

32. Članak 20. Statuta Međunarodnog kaznenog suda propisuje kako slijedi:

"1. Osim kada je to izrijekom predviđeno ovim Statutom, nitko ne može pred Sudom biti suđen za ponašanje koje je temelj kaznenog djela za koje je već pred Sudom bio osuđen ili oslobođen.

2. Nitko ne može pred drugim sudom biti ponovno suđen za djelo opisano u članku 5. ovoga Statuta, za koje ga je Sud već osudio ili oslobodio.

3. Nitko kome je neki drugi sud sudio za djelo opisano u člancima 6, 7. ili 8. ne smije biti za nj ponovno suđen pred Sudom osim ako je postupak pred drugim sudom vođen.:

(a) zbog zaštite odnosne osobe od kaznene odgovornosti za djela iz nadležnosti Suda; ili

(b) pristrano ili ovisno, u neskladu s odredbama pravičnog postupka priznatim međunarodnim pravom te na način koji je, prema okolnostima slučaja, bio proturječan težnji privođenja pravdi odnosne osobe."

C. Europska Unija i Schengenski sporazum

33. Članak 50. Povelje o temeljnim pravima Europske unije, koju su svečano proglasili Europski parlament, Vijeće i Komisija u Strasbourgu dana 12. prosinca 2007. godine (OJ 14.12.2007, C 303/1) glasi kako slijedi:

"Nitko ne smije biti ponovno podložan progonu ili kažnjen u kaznenom postupku za kazneno djelo za koje je on ili ona već pravomoćno oslobođen ili osuđen u Uniji, u skladu sa zakonom."

34. Članak 54. Konvencije o provedbi Schengenskog sporazuma od 14. lipnja 1985. godine ("KPSS") propisuje kako slijedi:

"Osobu čije je suđenje konačno dodijeljeno jednoj ugovornoj stranci se ne može goniti u drugoj ugovornoj stranci za ista djela, pod uvjetom da je kazna određena, izvršena, da je trenutno u postupku izvršenja ili da se više ne može izvršiti prema zakonima ugovorne stranke koja je kaznu izrekla."

35. Sud Europskih zajednica (*The Court of Justice of the European Communities*, "ECJ") priznao je načelo *non bis in idem* kao temeljno načelo prava Zajednice (*Limburgse Vinyl Maatschappij NV (LVM) i ostali protiv Komisije*, C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, C-250/99 P to C-252/99 P & C-254/99, stavak 59., 15. listopada 2002. godine):

"...načelo *non bis in idem*, temeljno načelo prava Zajednice ugrađeno i u članak 4.(1.) Protokola br. 7 uz EKLJP, isključuje u pitanjima tržišnog natjecanja, mogućnost da neko poduzeće bude proglašeno krivim ili da se protiv njega drugi puta pokrene postupak na osnovu ponašanja protivnog načelima tržišnog natjecanja za koje je već kažnjeno ili oslobođeno odgovornosti prethodnom odlukom protiv koje nije dopuštena žalba".

36. U području prava tržišnog natjecanja, Sud Europskih zajednica je primijenio sljedeći pristup pri ispitivanju poštivanja načela *non bis in idem* (*Aalborg Portland i ostali protiv Komisije*, C-204/00P, 205/00P, 211/00P, 213/00P, 217/00P, 219/00P, stavak 338., 7. siječnja 2004. godine):

"Što se tiče poštivanja načela *ne bis in idem*, primjena tog načela podliježe trostrukom uvjetu istovjetnosti činjenica, jedinstva počinitelja i jedinstva zaštićenoga pravnog interesa. Dakle, prema ovom načelu, ista osoba ne može biti sankcionirana više puta za jedan čin nezakonitog ponašanja u cilju zaštite istog prava."

37. Sudska praksa Suda Europskih zajednica vezana za policijsku i pravosudnu suradnju u kaznenim stvarima temelji se na drugačijem tumačenju pojma *idem* (*Leopold Henri Van Esbroeck*, C-436/04, 9. ožujka 2006. godine):

"27. Kao prvo, međutim, formulacija 'isti čini' (eng. 'the same acts') iz članka 54. KPSS-a, pokazuje da se ta odredba odnosi samo na narav spornih čina, a ne na njihovu pravnu klasifikaciju.

28. Treba također primijetiti da se pojmovi korišteni u ovom članku razlikuju od onih korištenih u drugim međunarodnim ugovorima koji sadrže načelo *ne bis in idem*. Za razliku od članka 54. KPSS-a, članak 14.(7.) Međunarodne povelje o građanskim i političkim pravima i članak 4. Protokola br. 7. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda koriste pojam 'djelo' ('*offence*'), iz kojega se može pretpostaviti da je kriterij pravne klasifikacije tih čina mjerodavan preduvjet za primjenjivost načela *ne bis in idem* ugrađenog u te međunarodne ugovore.

...

30. Postoji jedna nužna pretpostavka u načelu *ne bis in idem* ugrađenom u taj članak, a ta je da države ugovornice moraju imati povjerenje u međusobne sustave kaznenog pravosuđa i da svaka od njih mora priznavati kazneno pravo na snazi u drugoj državi ugovornici čak i kada bi

ishod bio drugačiji kada bi se primijenilo njihovo vlastito nacionalno pravo ([C-385/01] *Gözütok i Brügge* [[2003] ECR I-1345], stavak 33.).

31. Iz toga slijedi da mogućnost da se pravna klasifikacija istih čina razlikuje u dvije različite države ugovornice ne predstavlja prepreku za primjenu članka 54. KPSS-a.

32. Iz istoga se razloga ne može primijeniti kriterij istovjetnosti zaštićenog pravnog interesa, s obzirom da se taj kriterij vjerojatno razlikuje od jedne do druge države ugovornice.

33. Članak 54. KPSS-a dodatno učvršćuje gornji zaključak, time što osigurava da nitko ne smije biti gonjen za iste čine u nekoliko država ugovornica zbog toga što je ostvario svoje pravo na slobodu kretanja (*Gözütok i Brügge*, stavak 38., i predmet C-469/03 *Miraglia* [2005] ECR I-2009, stavak 32.).

34. Kao što je nezavisni odvjetnik istaknuo u točki 45. svog Mišljenja, to pravo na slobodu kretanja zaista je zajamčeno samo ako počinitelj nekog djela zna da, jednom kada bude proglašen krivim i kada odsluži kaznu, ili, tamo gdje je to primjenjivo, kada bude oslobođen pravomoćnom presudom u nekoj državi članici, može putovati unutar schengenskog područja bez straha od progona u drugoj državi članici na temelju toga što pravni sustav te države članice postupi prema djelima o kojima je riječ kao prema posebnom djelu.

35. Budući da nacionalna kaznena prava nisu usklađena, kriterij koji se osniva na pravnoj klasifikaciji čina ili zaštićenih pravnih interesa može stvoriti jednako toliko prepreka slobodi kretanja unutar schengenskog područja koliko i kazneni sustavi u državama ugovornicama.

36. U takvim je okolnostima jedini mjerodavni kriterij za primjenu članka 54. KPSS-a istovjetnost materijalnih čina, shvaćena u smislu postojanja skupa konkretnih okolnosti koje su neraskidivo međusobno povezane.

...

38. ...konačna ocjena u tom pogledu pripada ...nadležnim nacionalnim sudovima koji imaju zadatak odlučiti predstavljaju li materijalni čini o kojima je riječ skup činjenica koje su neraskidivo povezane u vremenu, u prostoru i s obzirom na njihov predmet."

38. ECJ je potvrdio i razvio ovaj pristup u najnovijem predmetu koji se tiče primjene načela *non bis in idem* (*Norma Kraaijenbrink*, C-367/05, 18. srpnja 2007.):

"26. ...treba primijetiti da je Sud već presudio da je jedini mjerodavni kriterij za primjenu članka 54. KPSS-a istovjetnost materijalnih čina, koja se tumači kao postojanje skupa konkretnih, neraskidivo povezanih okolnosti (vidi *Van Esbroeck*, stavak 36.; predmet C-467/04 *Gasparini i ostali* [2006.] ECR I-9199, stavak 54. i predmet C-150/05 *Van Straaten* [2006] ECR I-9327, stavak 48.).

27. Kako bi ocijenili postoji li takav skup konkretnih okolnosti, nadležni nacionalni sudovi moraju utvrditi predstavljaju li materijalni čini u dva postupka skup činjenica koje su neraskidivo međusobno povezane u vremenskom, prostornom i sadržajnom smislu (vidi, u tom smislu, *Van Esbroeck*, stavak 38.; *Gasparini i ostali*, stavak 56., i *Van Straaten*, stavak 52.).

28. Slijedom toga, polazište za procjenu pojma 'isti čini' u smislu članka 54. KPSS-a je razmatranje u cjelini konkretnoga nezakonitog ponašanja koje je uzrokovalo pokretanje

kaznenog postupka pred sudovima dvije države ugovornice. Tako članak 54. KPSS-a može postati primjenjiv samo tamo gdje sud koji postupa povodom drugog kaznenog progona utvrdi da materijalni čini, stoga što su vremenski, prostorno i sadržajno povezani, čine jednu neodvojivu cjelinu.

29. S druge strane, ako materijalni čini ne predstavljaju takvu neodvojivu cjelinu, sama činjenica da je sud koji postupa povodom drugog kaznenog progona utvrdio da je navodni počinitelj tih čina djelovao s jednakom zločinačkom namjerom, nije dovoljna za utvrđivanje da postoji skup konkretnih okolnosti koje su jedna s drugom neraskidivo povezane, a koje su obuhvaćene pojmom 'isti čini' u značenju članka 54. KPSS-a.

30. Kao što je Komisija Europskih zajednica posebno istaknula, subjektivna veza između čina koji su doveli do kaznenih postupaka u dvije različite države ugovornice nužno ne znači da postoji objektivna veza između materijalnih čina o kojima je riječ, koji se dakle mogu vremenski, prostorno i po svojoj prirodi razlikovati.

...

32. ... na nadležnim je nacionalnim sudovima da procijene postoji li takav stupanj istovjetnosti i povezanosti između svih činjeničnih okolnosti koje su dovele do pokretanja tih kaznenih postupaka protiv iste osobe u dvije države ugovornice da je moguće odlučiti da se radi o 'istim činima' u smislu članka 54. KPSS-a.

...

36. U svjetlu svega što je gore rečeno, odgovor na prvo pitanje mora dakle biti da članak 54. KPSS-a treba tumačiti na sljedeći način:

- mjerodavni kriterij u svrhu primjene tog članka jest jednakost materijalnih čina, shvaćena kao postojanje skupa neraskidivo povezanih činjenica, bez obzira na njihovu pravnu klasifikaciju ili zaštićeni pravni interes;

- različiti čini koji posebice uključuju, prvo, posjedovanje protupravne imovine stečene trgovinom drogom u jednoj državi ugovornici i drugo, razmjenu novčanih iznosa koji također potječu iz takve trgovine u mjenjačnicama koje se nalaze u drugoj državi ugovornici, ne bi se smjeli smatrati 'istim činima' u značenju članka 54. KPSS-a samo zato što nadležni nacionalni sud utvrdi da su te radnje jedna s drugom povezane istom zločinačkom namjerom;

- na tom je nacionalnom sudu da ocijeni je li stupanj jednakosti i veze između svih činjenica koje se uspoređuju takav da je moguće, u svjetlu spomenutih mjerodavnih kriterija, utvrditi da se radi o 'istim činima' u značenju članka 54. KPSS-a.

D. Američka konvencija o ljudskim pravima

39. Članak 8. stavak 4. Američke konvencije o ljudskim pravima glasi:

"Okrivljenik oslobođen pravomoćnom presudom ne smije biti podvrgnut novom suđenju za istu stvar."

40. Međuamerički sud za ljudska prava dao je sljedeće tumačenje ove odredbe (*Loayza-Tamayo protiv Perua*, 17. rujna 1997., Serija C br. 33, stavak 66.):

“To je načelo namijenjeno zaštiti prava osoba kojima je za konkretne činjenice bilo suđeno od toga da budu podvrgnute novom suđenju zbog istog uzroka. Za razliku od formulacije koja se koristi u ostalim instrumentima za zaštitu ljudskih prava (primjerice, u Međunarodnoj povelji o građanskim i političkim pravima Ujedinjenih naroda, članak 14.(7.), koja spominje isto 'kazneno djelo'), Američka konvencija koristi izraz '*isti uzrok*' ('*the same cause*'), koji je mnogo širi pojam koji ide u korist žrtve.”

E. Vrhovni sud Sjedinjenih Država

41. U Sjedinjenim Državama pravilo zabrane dvostrukog progona („*double jeopardy*“) proizlazi iz Petog amandmana Ustava, mjerodavne klauzule koja glasi:

“...niti će bilo koja osoba biti podvrgnuta opasnosti po život i zdravlje za isto djelo ...”

42. Vrhovni sud je u predmetu *Blockburger protiv Sjedinjenih Država*, 284 U.S. 299 (1932.), u kojemu je optuženik prodavao narkotike koji nisu bili u izvornoj ambalaži i bez pisane narudžbe kupca i gdje je takva prodaja okarakterizirana kao dva protuzakonita djela, dao sljedeće tumačenje:

"U članku 1. Zakona o opojnim drogama zapriječeno je kazneno djelo prodaje svih zabranjenih narkotika osim u ambalaži ili iz ambalaže s izvornim pečatom; a u članku 2. zapriječeno je kazneno djelo prodaje svih takvih narkotika koja nije provedena u skladu s pisanom narudžbom osobe kojoj se narkotik prodaje. Tako su, prema slovu zakona, zapriječena dva različita kaznena djela. Ovdje je došlo do samo jedne prodaje, pa se postavlja pitanja je li okrivljenik, prekršivši oba članka jednom radnjom, počinio dva djela ili samo jedno.

...

Svako od tih zapriječenih djela zahtijeva dokazivanje drugačijeg čimbenika. Primjenjivo je sljedeće pravilo: ako isti čin ili pravni posao predstavlja kršenje dvaju zakonskih odredbi, za određivanje radi li se o dva djela ili samo o jednom potrebno je provesti test o tome zahtijeva li svaka odredba dokazivanje dodatne činjenice koju ona druga ne zahtijeva... [O]vaj je sud citirao i usvojio formulaciju Vrhovnog suda Massachusettsa u presudi u predmetu *Morey protiv Commonwealtha*, 108 Mass. 433: 'Jedan jedini čin može predstavljati protupravno djelo temeljem dva zakona: ako svaka odredba zahtijeva dokazivanje dodatne činjenice koju druga odredba ne zahtijeva, oslobađajuća ili osuđujuća presuda prema bilo kojoj odredbi ne izuzima optuženika od progona i kažnjavanja prema drugoj odredbi.”

43. Vrhovni sud je u predmetu *Grady protiv Corbina*, 495 U.S. 508 (1990.), koji se bavio “ubojstvom za volanom”, koje je počinio optuženik Corbin, razvio drugačiji pristup:

“...[T]ehnička usporedba elemenata dvaju djela, kako to zahtijeva presuda u predmetu *Blockburger* ne štiti dovoljno optuženike od tereta višestrukih suđenja. Ovaj predmet na sličan način prikazuje ograničenja analize u predmetu *Blockburger*. Da je presuda u predmetu *Blockburger* predstavljala cijelu istragu u slučaju zabrane dvostrukog progona, u kontekstu uzastopnih postupaka, država je mogla Corbinu suditi četiri puta uzastopce: zbog toga što se nije držao desne strane ceste, zato što je vozio u alkoholiziranom stanju, za napad, i za ubojstvo. Država je mogla sa svakim suđenjem unaprijediti svoje iznošenje dokaza, procijeniti koji su svjedoci dali najuvjerljivije iskaze, koji dokumenti su imali najveći učinak, koje početne i završne riječi su najbolje uvjerile porotnike. Corbin bi bio ili prisiljen boriti se u svakom od ovih suđenja ili se izjasniti krivim kako bi izbjegao uznemiravanje i trošak.

Zbog toga naknadni postupak mora moći učiniti i više od pukog preživljavanja testa *Blockburger*. Kao što smo predložili u predmetu *Vitale*, klauzula o zabrani dvostrukog progona zabranjuje svaki naknadni postupak u kojemu bi vlada, kako bi utvrdila neki nužni čimbenik djela kojim se osoba tereti u tom postupku, dokazivala ponašanje koje predstavlja djelo za koje je optuženik već gonjen. ... Ključno pitanje jest koje će ponašanje država dokazati, a ne dokazi koje će država koristiti za dokazivanje tog ponašanja... Država ne može izbjeći ono što zahtijeva klauzula o zabrani dvostrukog progona samo tako što će u narednim postupcima izmijeniti iznesene dokaze kako bi dokazala isto ponašanje..."

44. Ipak, Vrhovni sud se u predmetu *Sjedinjene Države protiv Dixona*, 509 U.S. 688 (1993.), vratio na test *Blockburger* :

"Zaštita koju pruža klauzula zabrane dvostrukog progona odnosi se i na postupke zbog nepoštivanja kaznenog postupka, kao i na ostale kaznene postupke. Zabrana dvostrukog progona primjenjuje se u kontekstu kako višestrukih kažnjavanja tako i uzastopnih postupaka, ako dva kaznena djela zbog kojih se optuženik kažnjava ili mu se sudi ne mogu preživjeti test 'istih elemenata' ili test '*Blockburger*'... Tim se testom ispituje sadrži li svako djelo neki element koji drugo djelo ne sadrži; ako ne sadrži, tada se radi o 'istom djelu' u značenju klauzule, a zabrana dvostrukog progona zabranjuje naknadno kažnjavanje ili progon..."

Iako bi progon [u predmetu o kojem je riječ] nesumnjivo bio zabranjen prema testu 'istog ponašanja' u predmetu *Grady*, presudu u predmetu *Grady* treba odbaciti jer je proturječila neprekinutom nizu odluka... te stvorila zbrku... Osim toga, pravilo koje je uvela presuda u predmetu *Grady* već se pokazalo nestabilnim u primjeni, vidi *Sjedinjene Države protiv Felixa*, 503 U. S. _____. Iako Sud olako ne preispituje presedane, nikada se nije osjećao prisiljenim slijediti prethodne odluke koje su neizvedive ili loše obrazložene."

PRAVO

I. PRETHODNI PRIGOVOR VLADE

45. Vlada je prigovor o neiscrpljenju domaćih pravnih sredstava prvi put uložila pred velikim vijećem. Tvrđila je da se podnositelj nije žalio protiv osuđujuće odluke u prekršajnom postupku ili protiv odluke o pokretanju kaznenog postupka.

46. Sud ponavlja da tužena ugovorna strana mora temeljem pravila 55. Poslovnika Suda svaki prigovor o nedopuštenosti, u mjeri u kojoj to dozvoljavaju njegov značaj i okolnosti, uložiti u svojem pisanom ili usmenom očitovanju o osnovanosti zahtjeva (vidi *Prokopovich protiv Rusije*, br. 58255/00, stavak 29., ECHR 2004-XI (izvaci), s daljnjim upućivanjem). U fazi ispitivanja dopuštenosti zahtjeva, Vlada nije uložila nikakav prigovor koji bi se ticao iscrpljenja domaćih pravnih sredstava. Stoga je Vlada izgubila pravo uložiti prethodni prigovor neiscrpljivanja domaćih pravnih sredstava u ovoj fazi postupka. Prigovor Vlade stoga treba odbiti.

II. NAVODNMA POVREDA ČLANKA 4. PROTOKOLA BR.7.

47. Podnositelj prigovara temeljem članka 4. Protokola br. 7. da mu je ponovno suđeno za isto djelo, nakon što je već odslužio tri dana pritvora zbog remećenja javnog reda počinjenog 4. siječnja 2002. godine. Članak 4. Protokola br. 7. glasi kako slijedi:

“1. Nikome se ne može ponovno suditi niti ga se može kazniti u kaznenom postupku iste države za kazneno djelo za koje je već pravomoćno oslobođen ili osuđen u skladu sa zakonom i kaznenim postupkom te države.

2. Odredbe prethodnoga stavka ne sprječavaju ponovno razmatranje slučaja u skladu sa zakonom i kaznenim postupkom dotične države ako postoje dokazi o novim ili novootkrivenim činjenicama, ili ako je u prethodnom postupku došlo do bitnih povreda koje su mogle utjecati na rješenje slučaja.

3. Ovaj se članak ne može derogirati na temelju članka 15. Konvencije.“

A. Je li prva sankcija bila kaznene naravi

48. Sud primjećuje da je 4. siječnja 2002. godine u postupku koji je vođen na temelju Zakona o prekršajima, a koji se prema ruskoj pravnoj klasifikaciji smatra "prekršajnim" a ne "kaznenim" postupkom, utvrđeno kako je podnositelj kriv. Stoga je, da bi se utvrdilo je li podnositelj zahtjeva "pravomoćno oslobođen ili osuđen u skladu sa zakonom i kaznenim postupkom države" prvo pitanje o kojemu treba odlučiti, pitanje tiče li se taj postupak "kaznene" stvari u smislu članka 4. Protokola br. 7.

1. Zaključak vijeća

49. Vijeće je smatralo, s obzirom na najvišu moguću kaznu od petnaest dana zapriječenu za djelo iz članka 158. Zakona o prekršajima i pritvor od tri dana koji je podnositelj u stvari odslužio, da utvrđenje krivnje u postupku provedenom 4. siječnja 2002. godine predstavlja "kaznenu" osudu, u smislu članka 4. Protokola br. 7.

2. Tvrđnje stranaka

(a) Podnositelj

50. Podnositelj tvrdi da je njegova osuda za djelo temeljem članka 158. Zakona o prekršajima zadovoljila kriterij naveden u sudskoj praksi Suda o tumačenju pojma "optužba za kazneno djelo". Ističe da je moguća kazna - u njegovom slučaju kazna zatvora od petnaest dana - a ne stvarna izrečena kazna, bila odlučni element za klasifikaciju djela kao "kaznenog" (pozvao se na predmete *Engel i ostali protiv Nizozemske*, 8. lipnja 1976., stavak 85., Serija A br. 22 i *Lauko protiv Slovačke*, 2. rujna 1998., *Reports of Judgments and Decisions* 1998-VI). Podsjeća da su mu bile stavljene lisice kako bi bio doveden pred suca, da je istoga dana proglašen krivim i osuđen na zatvor od tri dana s trenutnim učinkom.

(b) Vlada

51. Vlada prihvaća da je osuda podnositelja od 4. siječnja 2002. godine bila u naravi "kaznena".

3. Ocjena Suda

52. Sud ponavlja da za primjenjivost načela *non bis in idem* iz članka 4. stavka 1. Protokola br. 7. pravna klasifikacija postupka prema nacionalnom pravu ne može biti jedini kriterij mjerodavnosti. Inače bi primjena ove odredbe bila ostavljena diskreciji država ugovornica u mjeri koja bi mogla dovesti do rezultata nespojivih s predmetom i svrhom Konvencije (vidi, najnovije, *Storbråten protiv Norveške* (odluka), br. 12277/04, ECHR 2007... (izvaci), s daljnjim navođenjem predmeta). Pojam "kazneni postupak" u tekstu članka 4. Protokola br. 7. mora se tumačiti u svjetlu općih načela koja se tiču odgovarajućih riječi "optužba za kazneno djelo" i "kazna" u člancima 6. odnosno 7. Konvencije (vidi *Haarvig protiv Norveške* (odluka), br. 11187/05, 11. prosinca 2007.; *Rosenquist protiv Švedske* (odluka), br. 60619/00, 14. rujna 2004.; *Manasson protiv Švedske* (odluka), br. 41265/98, 8. travnja 2003.; *Göktan protiv Francuske*, br. 33402/96, stavak 48., ECHR 2002-V; *Malige protiv Francuske*, 23. rujna 1998., stavak 35., *Reports* 1998-VII i *Nilsson protiv Švedske* (odluka), br. 73661/01, ECHR 2005-...).

53. Utvrđenom su sudskom praksom Suda postavljena tri kriterija, uobičajeno poznata kao "kriteriji Engel" (vidi *Engel i ostali protiv Nizozemske*, 8. lipnja 1976., Serija A br. 22), koje treba uzeti u obzir kad se utvrđuje je li ili nije bilo "optužbe za kazneno djelo". Prvi kriterij je pravna klasifikacija djela na temelju nacionalnog prava, drugi je sama narav djela, a treći je stupanj težine kazne kojoj bi dotična osoba mogla biti podvrgnuta. Drugi i treći kriterij su alternativni, a ne nužno kumulativni. To međutim, ne isključuje kumulativni pristup kad odvojena analiza svakog kriterija ne omogućava dolaženje do jasnog zaključka o postojanju optužbe za kazneno djelo (vidi, kao novije izvore prava, *Jussila protiv Finske* [VV], br. 73053/01, stavci 30.-31., ECHR 2006-..., i *Ezeh and Connors protiv Ujedinjene Kraljevine* [VV], br. 39665/98 i 40086/98, §§ 82-86, ECHR 2003-X).

54. Prema domaćoj pravnoj klasifikaciji, djelo "lakše povrede reda i mira" je temeljem članka 158. Zakona o prekršajima označeno kao "prekršaj". Sud ipak ponavlja da je prethodno utvrdio da područje koje ruski i slični pravni sustavi definiraju kao "prekršajno" obuhvaća određena djela koja imaju kaznenu konotaciju, ali su previše beznačajna da bi se na njih primjenjivalo kazneno pravo i postupak (vidi *Menesheva protiv Rusije*, br. 59261/00, stavak 96., ECHR 2006-...; *Galstyan protiv Armenije*, br. 26986/03, stavak 57., 15. studenog 2007. i *Ziliberberg protiv Moldavije*, br. 61821/00, stavci 32.-35., 1. veljače 2005.).

55. Po svojoj je naravi uključenje prekršaja protiv javnog reda i mira u Zakon o prekršajima poslužilo kao jamstvo zaštite ljudskog dostojanstva i javnog reda, a to su vrijednosti i interesi koji u pravilu spadaju u područje zaštićeno kaznenim pravom. Odgovarajuća odredba tog Zakona bila je usmjerena prema svim građanima, a ne prema skupini koja ima poseban položaj. Upućivanje na "lakšu" (prekršajnu) narav čina samo po sebi ne isključuje njihovu klasifikaciju kao "kaznenih" u autonomnom smislu Konvencije, budući da u Konvenciji nema ničega što bi upućivalo na zaključak da kaznena narav djela, u smislu kriterija *Engel*, nužno traži izvjesni stupanj težine (vidi naprijed citirani predmet *Ezeh*, stavak 104.). Konačno, Sud smatra da je prvenstveni cilj uvođenja djela o kojemu je riječ kazna i odvratanje, a to su priznate značajke obilježja kaznenih sankcija (ibid, st. 102. i 105.).

56. Glede stupnja težine mjere, on se utvrđuje s obzirom na najveću moguću kaznu koju predviđa mjerodavno pravo. Stvarna izrečena kazna mjerodavna je za odlučivanje, ali ne može umanjiti važnost onoga o čemu se prvotno radilo u postupku (ibid, stavak 120.). Sud primjećuje da je člankom 158. Zakona o prekršajima bila predviđena kazna zatvora od petnaest dana kao najveća zapriječena kazna i da je podnositelj na kraju osuđen da odsluži kaznu od tri dana lišenja slobode. Kao što je Sud potvrdio u mnogo navrata, kad u društvu koje se opredijelilo za vladavinu prava zapriječena i stvarno izrečena kazna podnositelju uključuje gubitak slobode, postoji predmnijeva da su optužbe protiv podnositelja "kaznene", a to je predmnijeva koja se može pobijati potpuno iznimno, samo ako se lišenje slobode ne može smatrati "značajno štetnim" s obzirom na prirodu, trajanje ili način izvršenja (vidi *Engel*, stavak 82. i *Ezeh*, stavak 126., oba naprijed citirana). Sud u ovome predmetu ne nalazi nikakve takve iznimne okolnosti.

57. U svjetlu gornjih razmatranja Sud zaključuje, kao što je to učinilo i vijeće, da je narav prekršaja protiv javnog reda i mira, zajedno s težinom kazne dovela do osude podnositelja od 4. siječnja 2002. godine u okviru "kaznenog postupka" u smislu članka 4. Protokola br. 7.

B. Jesu li djela za koja je protiv podnositelja poduzet kazneni progon bila ista (*idem*)

58. Člankom 4. Protokola br. 7. ustanovljeno je jamstvo da nitko neće biti dva puta suđen ili kažnjen za djelo za koje je već pravomoćno osuđen/osuđena ili oslobođen/oslobođena. S obzirom na mnoštvo optužbi podnesenih protiv podnositelja u kaznenom postupku, Sud smatra potrebnim na početku utvrditi je li kazneno djelo za koje je podnositelj optužen bitno slično prekršaju za koji je osuđen.

1. Zaključak vijeća

59. Vijeće je utvrdilo da se, s obzirom na osudu podnositelja temeljem članaka 318. i 319. Kaznenog zakona za vrijeđanje i prijetnje nasiljem protiv javnih dužnosnika, ovaj dio osude osnivao na činima različitim, i vremenski kasnijim od onih na kojima se temeljila njegova osuda za kazneno djelo protiv javnog reda. S druge strane, optužba za kazneno djelo protiv javnog reda temeljem članka 213. Kaznenog zakona, podnesena protiv podnositelja, upućivala je na iste činjenice kao one koje su oblikovale osnovu za njegovu osudu temeljem članka 158. Zakona o prekršajima. S obzirom da prekršaj protiv javnog reda i mira kako je definiran u članku 158. i kazneno djelo protiv javnog reda iz članka 213. imaju iste bitne elemente, a to je remećenje javnog reda, vijeće je zaključilo da je podnositelj gonjen za djelo za koje je već prije bio osuđen.

2. Tvrdnje stranaka

(a) Podnositelj

60. Podnositelj tvrdi da je, kad se za različita djela koja su rezultat jednog jedinog čina goni uzastopno, ključno pitanje imaju li djela "iste bitne elemente". U sudskoj praksi Suda u pet slučajeva različita djela bila su odvojena, koristeći test "istih bitnih elemenata". Prvo, kad ponašanje pripisano podnositelju nije bilo isto u odnosu na dva djela (kao u naprijed citiranom predmetu *Manasson*). Drugo, kad su sama djela imala različite bitne vidove (kao u predmetu *Schutte protiv Austrije*, br. 18015/03, 26. srpnja 2007., u kojemu je Kazneni zakon upućivao

na upotrebu opasne prijetnje ili sile protiv službene vlasti, dok se Zakonom o cestovnom prometu samo kažnjavalo osobu koja ne stane u svrhu prometne provjere). Treće, kad se za jedno djelo tražio bitan uvjet koji se odnosio na prirodu okrivljenikove krivnje, ali se taj uvjet nije primijenio na drugo djelo (kao što je dokaz namjere ili nehaja, kao u naprijed citiranom predmetu *Rosenquist*, ili dokaz namjernog propuštanja, kao u predmetu *Ponsetti and Chesnel protiv Francuske* (odluka), br. 36855/97 i 41731/98, ECHR 1999-VI). Četvrto, ako je svrha mjera bila različita (na primjer, sprečavanje ili odvracanje, za razliku od odmazde, kao u predmetu *Mjelde protiv Norveške* (odluka), br. 11143/04, 1. veljače 2007.). Peto, kad se sankcije odnose na dvije različite pravne osobe (kao u predmetu *Isaksen protiv Norveške* (odluka), br. 13596/02, 2. listopada 2003.).

61. U odnosu na ovaj predmet, podnositelj je istaknuo da je optužen u kaznenom postupku temeljem članka 213. Kaznenog zakona, za svoje ponašanje od 4. siječnja 2002. godine ujutro, za koje je već bio podvrgnut prekršajnoj kazni. Tvrdi da su djela za koja je gonjen temeljem članka 213. Kaznenog zakona i članka 158. Zakona o prekršajima sadržavala iste bitne elemente, i činjenične i pravne.

62. Po mišljenju podnositelja, oba su se postupka vođena protiv njega ticala istih činjenica, tj. psovanja policajca, povrede javnog reda, odbijanja podvrgavanja policijskim naredbama i pokušaja odlaska iz policijske postaje u jutro 4. siječnja 2002. godine. Činjenična istovjetnost proizlazi iz opisa radnji podnositelja u prekršajnoj prijavi od 4. siječnja 2002. godine i optužnici od 19. travnja 2002. godine.

63. Glede pravne karakterizacije koja je mogla biti dana tim činjenicama, progon podnositelja bio je moguć ili temeljem članka 158. Zakon o prekršajima ili temeljem članka 213. Kaznenog zakona. Iako *actus reus* ova dva djela nije bio potpuno isti, oba su imala iste bitne elemente. Pojam "očigledno pokazivanje nepoštovanja zajednice" iz članka 213. bitno obuhvaća "izjavljivanje prostota [i] uvredljivo ponašanje prema drugima" iz članka 158. Podnositelj se poziva na sudsku praksu Vrhovnog suda Rusije, koji je od 1978. godine presuđivao da neki čin može predstavljati ili prekršaj protiv javnog reda i mira ili kazneno djelo protiv javnog reda, ali nikada i jedno i drugo (vidi stavak 30. ove presude). Stoga je mogućnost da jedan jedini čin predstavlja razna djela (*concoures ideal d'infractions*) u ovome predmetu bila isključena.

(b) Vlada

64. Vlada tvrdi da je podnositelj počinio dva djela koja se razlikuju i s činjeničnog i s pravnog stajališta.

65. Što se tiče činjenica, Vlada tvrdi da se progon podnositelja za kazneno djelo protiv javnog reda iz članka 213., stavka 2. Kaznenog zakona odnosio na njegove verbalne napade satnika S. i bojnika K., dok je ovaj pripremao prekršajnu prijavu, tj. nakon što je prekršaj već bio počinjen. Prema Vladi, s obzirom na zahtjeve da se prekršajni postupak vodi "brzo" i u "razumnom roku", domaće vlasti nisu za te radnje koje je počinio podnositelj mogle goniti odmah jer su bile zauzete privođenjem podnositelja sucu. Pokretanje kaznenog postupka tražilo je dodatno vrijeme i dovršetak konkretnih procesnih radnji. Po mišljenju Vlade, ovaj je slučaj sličan, s obzirom na svoje činjenične okolnosti, naprijed citiranim predmetima *Schutte* i *Asci protiv Austrije* (odluka, br. 4483/02, ECHR 2006-...).

66. Glede pravne karakterizacije, Vlada priznaje da oba, prekršaj protiv javnog reda i mira i kazneno djelo protiv javnog reda, štite isti pravni interes, odnosno interes javnog reda. Međutim, ta se dva djela razlikuju s obzirom na svoj *actus reus*, težinu povrede javnog reda, a i težinu kazne. Prekršaj je lakše djelo od kaznenog djela, budući da pokriva tek odstupanje od uspostavljenih društvenih i moralnih normi, dok kazneno djelo podrazumijeva upotrebu sile i otpora protiv javnog službenika. Vlada ističe da ne samo da su prekršaji protiv javnog reda i mira kažnjivi kraćim zatvorskim kaznama, nego su i uvjeti prekršajnog pritvora bolji nego što bi bili u zatvoru u kojemu osuđeni kriminalci služe svoje kazne. Stoga nema istovjetnosti djela.

(c) Treća strana

67. Treća strana tvrdi da francuska riječ "*infractio*" i engleska riječ "djelo" imaju različito porijeklo: kao prvo u stvarnom, konkretnom malicioznom činu koji je doveo do nepoštivanja javnog reda, i, kao drugo, u pravnoj klasifikaciji djela, tj. opisu u pravnom pravilu ponašanja za koje je zapriječena kazna. Samo značenje riječi "*infractio*" ili "djelo" odnosi se na ponašanje počinitelja. Ova se zbrka odražava i u instrumentima međunarodnog prava, koji u stvari koriste oba izraza ("djela" i "činjenice"). To objašnjava zašto je riječ "djelo" prevedena kao "iste činjenice" u francuskoj inačici Konvencije o provedbi Schengenskog sporazuma iz 1990. godine.

68. Po mišljenju treće strane, dvosmislenost koja okružuje izraze "*infractio*" i "djelo" stvorila je zbrku unutar institucija Konvencije. I dok su Komisija u predmetu *Raninen protiv Finske* (br. 20972/92, odluka Komisije od 7. ožujka 1996.) i Sud u predmetu *Gradinger protiv Austrije* (23. listopada 1995., Serija A br. 328-C) koristili izraz "djelo" da opišu ponašanje podnositelja, u presudi u predmetu *Oliveira protiv Švicarske* (30. srpnja 1998., *Reports* 1998-V) dan je znak o novom odstupanju, pri čemu je Sud prihvatio da različiti sudovi mogu suditi o "odvojenim djelima, čak i ako su dio jednog jedinog kriminalnog čina". Stoga je pojam "djelo", koji se tumači kao ponašanje, počeo ustupati svoje mjesto pristupu koji autori Protokola br. 7. nisu predvidjeli.

69. Treća strana kritizira sudsku praksu Suda zbog njene nepredvidljivosti i pravne nesigurnosti i potiče Sud da usvoji dosljedniji pristup. Po njenom mišljenju, pristup koji se sastoji od definiranja pojma *idem* na osnovi "istih činjenica" puno je sigurnija metoda za pojedinca nego onaj koji se osniva na pravnoj istovjetnosti. Usvajanjem pristupa "istih činjenica" povećala bi se vjerodostojnost sudske prakse Suda koja se odnosi na neotuđivo pravo koje nikada ne smije biti podvrgnuto nacionalnim diskrecijskim ovlastima.

3. Ocjena Suda

(a) Sažetak postojećih pristupa

70. Korpus sudske prakse koji je Sud stvarao kroz povijest primjene članka 4. Protokola br. 7. pokazuje postojanje nekoliko pristupa pitanju jesu li djela za koja je podnositelj gonjen ista.

71. Primjer za prvi pristup, koji se usredotočuje na "isto ponašanje" podnositelja bez obzira na pravnu klasifikaciju tog ponašanja (*idem factum*) je presuda *Gradinger*. U tom je predmetu g. Gradinger kazneno osuđen za uzrokovanje smrti iz nehaja, a i izrečena mu je novčana

kazna u prekršajnom postupku zbog vožnje pod utjecajem alkohola. Sud je utvrdio je došlo do povrede članka 4. Protokola br. 7., iako su oznaka, priroda i svrha dva djela bili različiti, u mjeri u kojoj su se obje odluke osnivale na istom ponašanju podnositelja zahtjeva (vidi naprijed citirani predmet *Gradinger*, stavak 55.).

72. Drugi pristup također kreće od pretpostavke da je ponašanje okrivljenika koje je dovelo do progona isto, ali postavlja pravilo da isto ponašanje može predstavljati nekoliko djela (*concoure idéal d'infractions*) za koja može biti suđeno u odvojenim postupcima. Sud je taj pristup razvio u predmetu *Oliveira* (naprijed citirano), u kojemu je podnositeljica osuđena prvo za gubitak kontrole nad vozilom, a nakon toga za nehajno uzrokovanje tjelesne ozljede. Automobil joj je skrenuo na drugu stranu ceste, udarivši jedan automobil i sudarivši se nakon toga s drugim, čiji je vozač pretrpio teške tjelesne ozljede. Sud je utvrdio da su činjenice predmeta tipičan primjer jednog jedinog čina koji tvori različita djela, time da članak 4. Protokola br. 7. samo zabranjuje da se ljudima sudi dva puta za isto djelo. Po mišljenju Suda, iako bi bilo dosljednije u skladu s načelom pravilnog vršenja pravde da je osuđujuću odluku u odnosu na oba djela donio isti sud u jednom postupku, činjenica da se radilo o dva postupka u ovome predmetu o kojemu je riječ nije bila odlučna. Činjenica da su za različita djela, čak i ako su dio jednog kriminalnog čina, sudili različiti sudovi, nije dovela do povrede članka 4. Protokola br. 7, osobito kad kazne nisu bile kumulativne (vidi naprijed citirani predmet *Oliveira*, stavke 25.- 29.). U kasnijem predmetu *Göktan* Sud je također presudio da nije došlo do povrede članka 4. Protokola br. 7. jer je isto kriminalno ponašanje za koje je podnositelj bio osuđen predstavljalo dva odvojena djela: kazneno djelo trgovanja nezakonito uvezenim drogama i carinski prekršaj neplaćanja carine (vidi naprijed citirani predmet *Göktan*, stavak 50.). Ovaj je pristup primijenjen i u predmetima *Gauthier protiv Francuske* (odluka, br. 61178/00, 24. lipnja 2003.) i *Ongun protiv Turske* (odluka, br. 15737/02, 10. listopada 2006.).

73. Treći pristup stavlja naglasak na "bitne elemente" dva djela. Sud je u predmetu *Franz Fischer protiv Austrije* (br. 37950/97, 29. svibnja 2001.) potvrdio da članak 4. Protokola br. 7. tolerira progon za nekoliko djela koja su nastala iz jednog jedinog kriminalnog čina (*concoure idéal d'infractions*). Međutim, budući bi bilo nespojivo s tom odredbom kad bi podnositelju moglo biti suđeno ili kad bi mogao biti kažnjen za djela koja su tek "nominalno različita", Sud je presudio da treba dodatno ispitati imaju li ta djela iste "bitne elemente". Budući da je u predmetu g. Fischera prekršaj vožnje u pijanom stanju i kazneno djelo nehajnog uzrokovanja smrti "dozvolivši da bude otrovan" imalo iste "bitne elemente", Sud je utvrdio povredu članka 4. Protokola br. 7. Isto je tako istaknuo da, u slučaju da se dva djela za koja je dotična osoba gonjena samo neznatno preklapaju, nema nikakvog razloga presuditi da okrivljenik ne može biti gonjen za svako od njih zasebno. Isti je pristup nastavljen i u predmetima *W.F. protiv Austrije* (br. 38275/97, 30. svibnja 2002.) i *Sailer protiv Austrije* (br. 38237/97, 6. lipnja 2002.), time da su se oba osnivale na sličnim okolnostima.

74. Od uvođenja pojma "bitni elementi" Sud je često upućivao na taj pojam u kasnijim predmetima. U predmetu *Manasson* je utvrđeno da je "bitni element" po kojemu se razlikuje porezni prekršaj od kaznenog djela "pozivanje podnositelja na netočnu informaciju sadržanu u knjigama kad je predavao svoju poreznu prijavu" (vidi naprijed citirani predmet *Manasson*). Sud je slično tome u predmetu *Bachmaier* primijetio da je posebna otegotna okolnost vožnje u pijanom stanju utvrđena samo u jednom postupku (vidi predmet *Bachmaier protiv Austrije* (odluka), br. 77413/01, 2. rujna 2004.).

75. U nizu predmeta u kojima se radilo o djelima povezanim s porezom, utvrđeno je da se dva porezna prekršaja razlikuju po svojoj kriminalnoj namjeri i svrsi (vidi naprijed citirani predmet *Rosenquist*). U naprijed citiranim predmetima *Storbråten* i *Haarvig*, ista su dva razlikovanja utvrđena mjerodavnima.

76. U analizi u dva austrijska predmeta koju je Sud proveo pojavljuje se različit skup "bitnih elemenata". Sud je u predmetu *Hauser-Sporn* presudio da se djelo napuštanja žrtve i djelo ne obavještanja policije o nesreći razlikuju po svojoj kriminalnoj namjeri i da se tiču različitih čina i propuštanja (vidi predmet *Hauser-Sporn protiv Austrije*, br. 37301/03, stavci 43.-46., 7. prosinca 2006.). U predmetu *Schutte* "bitni element" jednoga djela je bila upotreba opasne prijetnje ili sile kao sredstva otpora vršenju službene ovlasti, dok se drugi ticao jednostavnog propusta u kontekstu sigurnosti na cesti, i to nezaustavljanja na zahtjev policije (vidi naprijed citirani predmet *Schutte*, stavak 42.).

77. I na kraju, u najnovijoj odluci o toj stvari Sud je utvrdio da dva djela o kojima je riječ imaju različite "bitne elemente" i da ih se može razlikovati s obzirom na njihovu težinu i posljedice, društvenu vrijednost koja je njima zaštićena i kriminalnu namjeru (vidi predmet *Garretta* protiv Francuske, (odluka), br. 2529/04, 4. ožujka 2008.).

(b) Usklađivanje pristupa koje treba provesti

78. Sud smatra da postojanje raznih pristupa pri odlučivanju je li djelo za koje se podnositelj kazneno goni uistinu isto kao ono za koje je već bio pravomoćno oslobođen ili osuđen stvara pravnu neizvjesnost nespojivu s temeljnim pravom da se ne bude kazneno gonjen dva puta za isto djelo. S obzirom na takvu pozadinu Sud je sada pozvan osigurati usklađeno tumačenje pojma "isto djelo" (element *idem* načela *non bis in idem*) u svrhu članka 4. Protokola br. 7. Iako je u interesu pravne sigurnosti, predvidljivosti i jednakosti pred zakonom da Sud bez valjanog razloga ne odstupi od presedana navedenih u prethodnim predmetima, kad Sud ne bi zadržao dinamičan i evolutivni pristup, izložio bi se riziku da postane prepreka reformama i poboljšanju (vidi predmet *Vilho Eskelinen i ostali protiv Finske* [VV], br. 63235/00, stavak 56., ECHR 2007-...).

79. Analiza međunarodnih instrumenata u koje je ugrađeno načelo *non bis in idem* u jednom ili drugom obliku otkriva raznolikost izraza kojima je formulirano. Tako članak 4. Protokola br. 7. uz Konvenciju, članak 14., stavak 7. UN-ovog Pakta o građanskim i političkim pravima i članak 50. Povelje o temeljnim pravima Europske unije upućuju na '[isto] djelo' ('[*même*] *infractio*'), Američka konvencija o ljudskim pravima govori o "istom uzroku" ('*mêmes faits*'), Konvencija kojom se primjenjuje Šengenski sporazum zabranjuje progon za "ista djela" ('*mêmes faits*'), a Statut Međunarodnog kaznenog suda koristi izraz '[isto] ponašanje' ('[*mêmes*] *actes constitutifs*'). Sud Europskih zajednica i Međuamerički sud za ljudska prava su presudili da je razlika između izraza "isti čini" ili "isti uzrok" ('*mêmes faits*') s jedne strane i izraza "[isto] djelo" ('[*même*] *infractio*') s druge strane važan element u korist prihvaćanja pristupa koji se strogo osniva na identitetu materijalnih radnji i odbijanju pravne klasifikacije takvih radnji kao nevažnih. Pri tome su oba suda naglasila da bi takav pristup bio na korist počinitelju, koji bi znao da se, nakon što je utvrđen krivim i odslužio svoju kaznu ili nakon što je oslobođen, ne treba bojati kaznenog progona za isto djelo (vidi paragrafe 37. i 40. gore).

80. Sud smatra da upotreba riječi "kazneno djelo" u tekstu članka 4. Protokola br. 7. ne može opravdati priklanjanje restriktivnijem i pristupu. Sud ponavlja da Konvenciju treba tumačiti i primijeniti na način koji prava čini praktičnima i djelotvornima, a ne teorijskima i iluzornima. Ona je živi instrument koji se mora tumačiti u svjetlu današnjih uvjeta (vidi, kao izvore prava, predmete *Tyrer protiv Ujedinjene Kraljevine*, 25. travnja 1978., stavak 31., Serija A br. 26 i *Christine Goodwin protiv Ujedinjene Kraljevine* [VV], br. 28957/95, stavak 75., ECHR 2002-VI). Odredbe međunarodnog ugovora kao što je Konvencija moraju se tumačiti u svjetlu njihovog predmeta i svrhe, a također i u skladu s načelom djelotvornosti (vidi *Mamatkulov i Askarov protiv Turske* [VV], br. 46827/99 i 46951/99, stavak 123., ECHR 2005-I).

81. Sud nadalje primjećuje da je pristup koji naglašava pravnu karakterizaciju dva djela previše restriktivan u odnosu na prava pojedinca, jer ako se Sud ograniči na utvrđenje da je osoba kazneno gonjena za djela koja su različito klasificirana, tada se izlaže riziku da će podrovati jamstvo sadržano u članku 4. Protokola br. 7., a ne učiniti ga praktičnim i djelotvornim, kako to traži Konvencija (usporedi naprijed citirani predmet *Franz Fischer*, stavak 25.).

82. Prema tome, Sud zauzima stajalište da se članak 4. Protokola br. 7. mora shvatiti na način da zabranjuje kazneni progon ili suđenje za drugo "djelo" u mjeri u kojoj ono proizlazi iz istovjetnih činjenica ili činjenica koje su u biti iste.

83. Jamstvo ugrađeno u članak 4. Protokola br. 7. postaje relevantno na početku novoga kaznenog progona, kad je prethodna oslobađajuća ili osuđujuća odluka postala po svojoj snazi *res iudicata*. U ovoj će se točki razmatranja materijal na raspolaganju nužno sastojati od odluke na temelju koje je prvi "kazneni postupak" dovršen i popisa optužbi podnesenih protiv podnositelja u novom postupku. Ti dokumenti redovno sadrže izjavu o činjenicama koja se odnosi i na djelo za koje je podnositelju već suđeno i na djelo za koje je optužen ili optužena. Po mišljenju Suda, takve izjave o činjenicama odgovarajuća su polazna točka za njegovo odlučivanje o pitanju jesu li činjenice u ta oba postupka bile istovjetne ili bitno iste. Sud naglašava da je nevažno koji su dijelovi novih optužbi pravomoćno potvrđeni ili odbijeni u naknadnom postupku, jer članak 4. Protokola br. 7. sadrži osigurač protiv toga da se nekome ponovno sudi ili da ponovno bude podložan progonu u novom postupku, a ne zabranu druge osuđujuće ili oslobađajuće odluke (usporedi paragraf 110. ispod).

84. Sud se u svome ispitivanju treba stoga usredotočiti na one činjenice koje predstavljaju skup konkretnih činjeničnih okolnosti koje uključuju istoga okrivljenika i koje su neraskidivo povezane u vremenu i prostoru, a čije postojanje treba dokazati kako bi se osigurala osuđujuća presuda ili pokrenuo kazneni postupak.

(c) Primjena ovih načela na ovaj predmet

85. Sud će započeti svoju analizu okolnosti u ovome predmetu ispitivanjem slijeda događaja koji su se dogodili 4. siječnja 2002. godine i optužbi podnesenih protiv podnositelja.

86. Rano ujutro djevojka podnositelja otkrivena je unutar vojnog objekta i oni su oboje odvedeni u policijsku stanicu br. 9. kako bi dali objašnjenja. U odnosu na nezakonit ulazak djevojke podnositelja u objekt nije pokrenut nikakav postupak.

87. Kad se našao u policijskoj stanici, podnositelj je počeo vikati na gđu Y. i satnika S., te je ovoga i odgurnuo. Pokušao je otići, ali je zaustavljen i stavljene su mu lisice. Policijski službenici su odlučili da drsko ponašanje podnositelja predstavlja prekršaj.

88. Podnositelj je tada odveden u ured bojnika K., koji je počeo sastavljati prekršajnu prijavu. Bili su nazočni i satnik S., te jedan drugi časnik. Podnositelj se nastavio neprilično ponašati i opsovao je bojnika K.

89. Nakon što je dovršena prijava, policajci su stavili podnositelja u automobil i odvezli ga u Gribanovskiy ROVD. Podnositelj je po putu nastavio psovati bojnika K. koji se vozio u istom automobilu, te je prijetio da će ga ubiti.

90. Glede postupka pokrenutog protiv podnositelja, Sud kao prvo primjećuje da je 4. siječnja 2002. godine Sud osudio podnositelja za prekršaj protiv javnog reda i mira iz članka 158. Zakona o prekršajima. Iako presuda Okružnog suda sadrži samo jednu rečenicu mjerodavnu za utvrđivanje činjenica i ne spominje bilo kakve dokaze, može se razumno pretpostaviti da se osniva na prekršajnoj prijavi koju je sastavila policija i podnijela Okružnom sudu (vidi stavak 15. ove presude). Proizlazi da je podnositelj proglašen krivim u prekršajnom postupku zbog psovanja policijskih zaposlenika i kršenja javnog reda kratko nakon svog dolaska u policijsku stanicu br. 9.

91. U kaznenom postupku nakon toga podnositelj je optužen za tri djela u odnosu na događaje od 4. siječnja 2002. (vidi optužnicu navedenu u stavku 21. ove presude). Kao prvo, optužen je za kazneno djelo protiv javnog reda iz članka 213. Kaznenog zakona zbog psovanja gđe Y. i satnika S., te povredu javnog reda odmah nakon dolaska u policijsku stanicu br. 9. Kao drugo, optužen je za vrijeđanje javnog službenika temeljem članka 319. Kaznenog zakona zbog psovanja bojnika K., u njegovom uredu dok je ovaj izrađivao prekršajnu prijavu. Kao treće, optužen je za prijetnju nasiljem protiv javnog službenika temeljem članka 318. Kaznenog zakona, zbog prijetnje ubojstvom bojniku K. na putu do Gribanovskiy ROVD-a.

92. Kratak pregled događaja i optužbi pokazuje da je u prvom događaju podnositelj psovao gđu Y. i satnika S. u prostorijama ureda za putovnice, a da je u drugom i trećem događaju uvrijedio bojnika K., prvo u njegovom uredu, a zatim u automobilu, prijeteći mu nasiljem. Stoga nema nikakvog vremenskog ili prostornog jedinstva između ta tri događaja. Slijedi da iako je u biti ponašanje podnositelja bilo bitno slično tijekom cijelog dana 4. siječnja 2002. godine, na način da je nastavio verbalno vrijeđati razne službenike; to nije bio trajni čin, nego su to bile različite manifestacije istoga ponašanja iskazanog u jednom broju zasebnih prilika (usporedi naprijed citirani predmet *Raninen*).

93. Glede drugog i trećeg događaja u kojima je sudjelovao bojnik K., optužbe protiv podnositelja podnesene su prvi i jedini puta u kaznenom postupku. Stoga se ne može reći da mu je ponovno suđeno za djelo za koje je već bio oslobođen ili osuđen pravomoćnom odlukom. Prema tome, ne otvara se nikakvo pitanje temeljem članka 4. Protokola br. 7. u odnosu na njegov progon temeljem članaka 319. i 318. Kaznenog zakona.

94. Situacija je međutim drugačija u odnosu na nepropisno ponašanje za koje je podnositelj prvo osuđen u prekršajnom postupku temeljem članka 158. Zakona o prekršajima, a kasnije

gonjen temeljem članka 213. Kaznenog zakona. Budući se radi o istom ponašanju istoga okrivljenika i u istom vremenskom okviru, od Suda se traži da potvrdi jesu li činjenice djela za koje je podnositelj bio osuđen i činjenice djela za koje je optužen istovjetne ili bitno iste.

95. Definicija prekršaja protiv javnog reda i mira iz članka 158. upućivala je na tri vrste zabranjenog ponašanja: "izgovaranje prostota u javnosti", "uvredljivo ponašanje prema drugima" i "ostali čini koji krše javni red". Svaki od ovih elemenata sam je po sebi dovoljan za utvrđenje krivnje. Okružni sud je, između tih elemenata, vodio računa o dva elementa: izgovaranje prostota i neodgovaranje na opomene, što bi se moglo tumačiti kao oblik "ponašanja kojim se krši javni red".

96. Podnositelj je u kaznenom postupku koji je uslijedio optužen temeljem članka 213., stavka 2. (b) Kaznenog zakona. Ova je optužba zahtijevala progon, kako bi se dokazalo da je okrivljenik (a) teško prekršio javni red ili pokazao očito nepoštovanje zajednice; (b) upotrijebio nasilje ili prijetio da će upotrijebiti nasilje i (c) pružao otpor javnom službeniku. Državno odvjetništvo je tvrdilo da je podnositelj izgovarao prostote g. Y. i satniku S., te da je ovoga i odgurnuo i zaprijetio mu fizičkim nasiljem. Nije zadaća Suda odlučivati je li svaki od ovih elemenata pravilno potkrijepljen dokazima, jer, kako je to navedeno u gornjem tekstu, osuda u drugom postupku nije element koji se zahtjeva kako bi se primijenilo jamstvo iz članka 4. Protokola br. 7., jer je dovoljno da se podnositelju moglo suditi i/ili da mu se stvarno i sudilo po tim optužbama.

97. Činjenice koje su dovele do optužbe za prekršaj protiv podnositelja odnosile su se na kršenje javnog reda u obliku psovanja policijskih službenika, gđe Y. i satnika S., te odguravanja ovog drugog. Iste su činjenice tvorile središnji element optužbe temeljem članka 213. Kaznenog zakona, prema kojemu je podnositelj prekršio javni red izgovarajući prostote, prijeteći satniku S. nasiljem i opirući mu se. Tako su se činjenice u dva postupka razlikovale u samo jednom elementu, i to prijetnji nasiljem, koja nije bila spomenuta u prvom postupku. Prema tome, Sud nalazi da su optužbom za kazneno djelo temeljem članka 213., stavka 2. (b) obuhvaćene činjenice djela iz članka 158. Prekršajnog zakona u cijelosti i da, obratno, prekršaj protiv javnog reda i mira nije sadržavao nikakve elemente koji ne bi bili sadržani u kaznenom djelu protiv javnog reda. Činjenice ova dva djela treba stoga smatrati bitno istima u svrhu članka 4. Protokola br. 7. Kao što je Sud naglasio u prednjem tekstu, činjenice ova dva djela služe mu kao jedina točka usporedbe, a tvrdnja Vlade da su različite zbog težine zapriječene kazne stoga nije od nikakve važnosti za ispitivanje koje vrši Sud.

C. Je li došlo do dvostrukog postupka (*bis*)

1. Zaključak vijeća

98. Sud ponavlja da članak 4. Protokola br. 7. nije ograničen na pravo da se dva puta ne bude kažnjen nego se proteže i na pravo da se dva puta ne bude kazneno gonjen, te da se dva puta nekome ne sudi. Sud je smatrao da tvrdnja Vlade da je podnositelj na kraju oslobođen u kaznenom postupku optužbe za djela protiv javnog reda nema nikakva utjecaja na njegov prigovor da je bio gonjen i da mu se sudilo po istoj optužbi drugi puta.

99. Vijeće je naglasilo da je kazneni postupak protiv podnositelja pokrenut i vođen od strane istog policijskog odjela i da mu je sudio isti sudac. Utvrdilo je da su ruske vlasti dozvolile da

kazneni postupak bude vođen uz puno saznanje o prethodnoj osudi podnositelja u prekršajnom postupku za isto djelo.

100. I na kraju, vijeće je utvrdilo da povreda načela *non bis in idem* nije bila razlog zbog kojeg je podnositelj oslobođen. Oslobođajuća se odluka temeljila na materijalnoj osnovi, i to činjenici da državno odvjetništvo nije dokazalo krivnju podnositelja prema standardu dokaza koji se traži u kaznenom postupku, za razliku od prekršajnog postupka.

2. Tvrdnje stranaka

(a) Podnositelj

101. Podnositelj tvrdi da se članak 4. Protokola br. 7. ne primjenjuje samo na predmete u kojima je podnositelj dva puta osuđen, nego i na predmete u kojima je podnositelj dva puta gonjen, bez obzira je li došlo do osude. Podsjeća da se ta odredba dva puta primijenila u predmetu *Gradinger*, iako je podnositelj bio za jedno djelo osuđen, a za drugo oslobođen. Slično tome, da je bio gonjen, suđen i pravomoćno oslobođen za kazneno djelo protiv javnog reda, iako je prije toga bio osuđen za prekršaj protiv javnog reda i mira koji je imao iste bitne elemente. Po njegovom mišljenju ta situacija predstavlja povredu načela *non bis in idem*.

102. Podnositelj nadalje tvrdi da se njegov predmet razlikuje od predmeta *Ščiukina protiv Litve* (odluka, br. 19251/02, 5. prosinca 2006.), u kojemu su domaći sudovi izričito priznali da je došlo do povrede načela *non bis in idem* i uputili na mogućnosti da se prethodna osuda u prekršajnom postupku izbriše. Suprotno tome, u ovome se predmetu puko pozivanje na prekršajni postupak protiv podnositelja u presudi od 2. prosinca 2002. godine ne može tumačiti kao priznanje povrede prava podnositelja da mu se dva puta ne sudi. U presudi se nigdje ne spominje načelo *non bis in idem*, bilo kao norma Ustava, međunarodnog prava o ljudskim pravima ili Zakona o kaznenom postupku. Što se tiče ruskog prava, podnositelj ionako nije mogao imati koristi od tog načela, budući da se jamstvo protiv udvostručavanja postupka primjenjivalo samo na "kaznena djela", a podnositelj je osuđen za djelo klasificirano kao prekršaj. Podnositelj nije oslobođen zbog ponavljajuće prirode progona, nego zbog nedostatka dokaza kojim bi se dokazala njegova krivnja.

103. Podnositelj je izrazio svoju zabrinutost pristupom utvrđenim u predmetu *Zigarella protiv Italije* (odluka, br. 48154/99, 3. listopada 2002.), prema kojemu bi, kad podnositelj ne dokaže nikakvu štetu, članak 4. Protokola br. 7. bio povrijeđen samo ako je novi postupak pokrenut sa saznanjem da je okrivljeniku već dva puta suđeno u prethodnom postupku. Tvrdi da nije vjerojatno da bi postupak mogao biti pokrenut bez znanja države, budući da upravo ruka države uvijek pokreće kazneni postupak. U svakom slučaju, činjenična situacija podnositelja razlikovala se od one u predmetu *Zigarella*, budući da su ruske vlasti vodile postupak protiv njege više od četrnaest mjeseci, uz puno saznanje o njegovoj prethodnoj osudi.

(b) Vlada

104. Vlada je po prvi puta pred velikim vijećem tvrdila da se podnositelj mogao žaliti protiv svoje osude u prekršajnom postupku višem sudu. Propisani rok za žalbu je deset dana i može

biti produljen na zahtjev stranke. Podnositelj se nije žalio protiv osude u prekršajnom postupku i ona nije postala "pravomoćna" u smislu članka 4. Protokola br. 7.

105. Vlada je u postupku pred vijećem tvrdila da je Okružni sud oslobodio podnositelja optužbe za kazneno djelo protiv javnog reda iz članka 213., stavka 2. Kaznenog zakona i da je time ispravila raniju povredu prava podnositelja počinjenu tijekom istrage. Budući da je drugi postupak završen odlukom kojom je podnositelj oslobođen optužbe za kazneno djelo protiv javnog reda, nije došlo do ponovnog vođenja postupka. Vlada nije ovu tvrdnju ponovila pred velikim vijećem.

(c) Treća strana

106. Treća strana je kritizirala odluku Suda u predmetu *Zigarella* koja je, po njenom mišljenju, uvela novi kriterij dopuštenosti koji nije postojao u izvornom tekstu članka 4. Protokola br. 7., i to pretpostavljenu svrhu odredbe, s učinkom da samo novi progoni koji su bili namjerno pokrenuti podrivaju pravilo *non bis in idem*. Treća strana je pozvala Sud da napusti taj kriterij, budući da bi se u budućnosti moglo pokazati rizičnim.

3. Ocjena Suda

(a) Je li postojala "pravomoćna" odluka

107. Sud ponavlja da je cilj članka 4. Protokola br. 7. zabraniti ponovno vođenje kaznenog postupka koji je zaključen "pravomoćnom" odlukom (vidi naprijed citirane predmete *Franz Fischer*, stavak 22. i *Gradinger*, stavak 53.). Prema Obrazloženju Protokola br. 7., koji sam upućuje natrag na Europsku konvenciju o međunarodnoj valjanosti kaznenih presuda, "odluka je pravomoćna ako je tradicionalno se izrazivši, stekla snagu *res iudicata*. To je slučaj kad je neopoziva, to znači kad nema više nikakvih redovnih pravnih sredstava ili kad su stranke takva pravna sredstva iscrpile ili kad su dopustile da protekne rok, bez da su ih iskoristile". Ovaj je pristup dobro utvrđen u sudskoj praksi Suda (vidi, na primjer, predmete *Nikitin protiv Rusije*, br. 50178/99, stavak 37., ECHR 2004-VIII i *Horciag protiv Rumunjske* (odluka), br. 70982/01, 15. ožujka 2005.).

108. Odluke protiv kojih je dozvoljena redovna žalba isključene su iz opsega jamstva sadržanog u članku 4. Protokola br. 7., sve dok ne istekne rok za ulaganje takve žalbe. S druge strane, izvanredna pravna sredstva, kao što su zahtjev za ponavljanje postupka ili zahtjev za produljenje roka koji je istekao, nisu uzeta u obzir u svrhu odlučivanja je li postupak pravomoćno okončan (vidi naprijed citirani predmet *Nikitin*). Iako ova pravna sredstva predstavljaju nastavak prvog postupka, "pravomoćna" priroda odluke ne ovisi o tome jesu li ista iskorištena. Važno je istaknuti da članak 4. Protokola br. 7. ne zabranjuje obnovu postupka, kako je to jasno navedeno u drugom stavku članka 4.

109. U ovome je predmetu presuda u prekršajnom postupku od 4. siječnja 2002. godine tiskana na standardnom obrascu u kojemu je navedeno da protiv nje nije dopuštena žalba i da odmah stupa na snagu (vidi stavak 19. ove presude). Međutim, čak i ako pretpostavimo da se protiv navedene presude mogla podnijeti žalba u roku od deset dana od njene dostave, kako to tvrdi Vlada, ona je stekla snagu *res iudicatae* nakon isteka tog roka. Stranke nisu imale na raspolaganju nikakva daljnja redovna pravna sredstva. Stoga je presuda u prekršajnom

postupku bila "pravomoćna" u autonomnom značenju izraza Konvencije do 15. siječnja 2002. godine, a kazneni je postupak započeo 23. siječnja 2002. godine.

(b) Sprječava li oslobađajuća odluka u odnosu na podnositelja primjenu jamstava članka 4. Protokola br. 7.

110. Kao i vijeće, Sud ponavlja da članak 4. Protokola br. 7. nije ograničen na pravo da se dva puta ne bude kažnjen nego se proteže i na pravo da se dva puta ne bude kazneno gonjen i da se dva puta nekome ne sudi (vidi naprijed citirani predmet *Franz Fischer*, stavak 29.). Da to nije tako, ne bi bilo potrebno dodati riječ "kažnjen" uz riječ "suđeno" jer bi to bilo puko udvostručavanje. Članak 4. Protokola br. 7. se primjenjuje čak i kad je pojedinac bio samo kazneno gonjen u postupku koji nije doveo do njegove osude. Članak 4. Protokola br. 7. sadrži tri zasebna jamstva i propisuje da nitko ne smije biti ponovno (i) podložan progonu, (ii) suđen, (iii) kažnjen za isto djelo (vidi naprijed citirani predmet *Nikitin*, stavak 36.).

111. Podnositelj je u ovome predmetu pravomoćno osuđen za prekršaj protiv javnog reda i mira i odslužio je kaznu koja mu je bila izrečena. Nakon toga je optužen za kazneno djelo protiv javnog reda i bio je u pritvoru. Postupak je nastavljen tijekom više od deset mjeseci, tijekom kojeg vremena je podnositelj morao sudjelovati u istrazi te mu je bilo suđeno. Stoga činjenica da je on na koncu oslobođen te optužbe nema nikakvog utjecaja na njegov prigovor da je bio gonjen i da mu je bilo suđeno po toj optužbi po drugi puta. Iz tog razloga veliko vijeće, kao i vijeće, nalazi da je Vladina tvrdnja da nije bilo ponovnog vođenja postupka jer je podnositelj na koncu oslobođen za optužbu iz članka 213., stavka 2. Kaznenog zakona, neosnovana.

(c) Je li oslobađajuća odluka lišila podnositelja njegovog položaja žrtve

112. I na kraju, Sud će ispitati podrednu tvrdnju Vlade da je odluka kojom je podnositelj oslobođen optužbe temeljem članka 213., stavka 2. Kaznenog zakona lišila podnositelja njegovog položaja "žrtve" navodne povrede članka 4. Protokola br. 7.

113. Sud primjećuje da je prethodno utvrdio da način na koji su domaće vlasti postupale u dva postupka može biti mjerodavan za utvrđivanje položaja podnositelja kao "žrtve" navodne povrede članka 4. Protokola br. 7., u skladu s dosljednim mjerilima utvrđenim u sudskoj praksi. Tako su u naprijed citiranom predmetu *Zigarella* domaće vlasti vodile dva paralelna postupka protiv podnositelja. Nakon donošenja "pravomoćne" presude u prvom postupku, drugi je postupak okončan stoga što bi njegovo vođenje predstavljalo povredu načela *non bis in idem*. Sud je prihvatio da su vlasti izričito priznale povredu, te su, prekinuvši drugi postupak, ponudile odgovarajuću zadovoljštinu. Stoga je podnositelj izgubio svoj položaj "žrtve" navodne povrede članka 4., Protokola br. 7.

114. Sud je razradio ovaj pristup u predmetu *Falkner*, u kojemu je utvrdio da nacionalnim vlastima mora biti moguće ispraviti situacije kao što je situacija u tom predmetu, u kojem je prvi postupak vodilo prekršajno tijelo koje nije bilo nadležno u toj stvari. Budući da je to tijelo vlasti naknadno priznalo svoju pogrešku, prekinulo postupak i izvršilo povrat novčane kazne, podnositelj više nije mogao tvrditi da ga je ishod tog postupka pogodio (vidi *Falkner protiv Austrije* (odluka), br. 6072/02, 30. rujna 2004.).

115. Sud stoga prihvaća da u predmetima u kojima domaće vlasti pokrenu dva postupka, ali kasnije priznaju povredu načela *non bis in idem*, i ponude zadovoljštinu na način da, na primjer, obustave ili ponište drugi postupak i izbrišu njegove učinke, Sud može smatrati da je podnositelj izgubio svoj položaj "žrtve". Da je drugačije, nacionalnim bi vlastima bilo nemoguće ispraviti navodne povrede članka 4. Protokola br. 7. na domaćoj razini te bi koncept supsidijarnosti izgubio puno od svoje korisnosti.

116. Vraćajući se činjenicama ovoga predmeta, Sud ne nalazi nikakve naznake da su ruske vlasti u bilo kojem trenutku priznale povredu načela *non bis in idem*. Odluka kojom je podnositelj oslobođen temeljem članka 213., stavka 2. Kaznenog zakona nije se temeljila na činjenici da mu je bilo suđeno za iste radnje temeljem Zakona o prekršajima. Pozivanje na prekršajni postupak od 4. siječnja 2002. godine u tekstu presude od 2. prosinca 2002. godine bila je puka izjava da je taj postupak bio vođen. S druge strane, iz teksta presude jasno proizlazi da je Okružni sud ispitao dokaze protiv podnositelja i utvrdio da ne zadovoljavaju kazneni standard dokaza. Prema tome, odluka kojom je on oslobođen temeljila se na materijalnoj, a ne postupovnoj osnovi.

117. Propust domaćeg suda da prizna povredu načela *non bis in idem* razlikuje ovaj predmet od naprijed citiranog predmeta *Ščiukina*, u kojemu je Vrhovni sud Litve izričito priznao povredu ovoga načela pozivanjem na odredbe litvanskog Ustava i Zakona o kaznenom postupku.

118. Međutim, u ruskom je pravnom sustavu zabrana ponovnog vođenja postupka ograničena na područje kaznenog pravosuđa. Prema Zakonu o kaznenom postupku, prethodna osuda za bitno sličan prekršaj ne predstavlja osnovu za obustavu kaznenog postupka (vidi stavak 27. ove presude). Slično tome, ruski Ustav samo štiti pojedinca od druge osude za isto "kazneno djelo" (vidi stavak 26. ove presude). Stoga, za razliku od predmeta *Ščiukina*, ruski sudovi nemaju na raspolaganju pravne odredbe koje bi im omogućile da izbjegnu ponovno vođenje postupka u situaciji u kojoj se okrivljeniku sudi za djelo za koje je već osuđen pravomoćnom odlukom ili oslobođen temeljem Zakona o prekršajima.

119. U svjetlu naprijed navedenih razmatranja, Sud nalazi da odluka kojom je podnositelj oslobođen optužbe temeljem članka 213., stavka 2. Kaznenog zakona nije lišila podnositelja njegovog položaja "žrtve" navodne povrede članka 4. Protokola br. 7.

D. Sažetak nalaza i zaključak

120. Sud je naprijed utvrdio da je podnositelj osuđen za prekršaj protiv javnog reda i mira u prekršajnom postupku koji treba asimilirati u "kazneni postupak" u autonomnom konvencijskom značenju ovoga izraza. Nakon što je njegova osuda postala "pravomoćna", protiv njega je podignuto nekoliko optužbi za kaznena djela. Većina ih se pozivala na ponašanje podnositelja u različitim vremenima ili na različitim mjestima. Međutim, optužba za kazneno djelo protiv javnog reda pozivala se upravo na isto ponašanje kao i prethodna osuda za prekršaj protiv javnog reda i mira, te je također obuhvatila bitno iste činjenice.

121. U svjetlu naprijed navedenog, Sud smatra da se postupak pokrenut protiv podnositelja temeljem članka 213., stavka 2. (b) Kaznenog zakona ticao u biti istog djela za koje je već bio osuđen pravomoćnom odlukom temeljem članka 158. Prekršajnog zakona.

122. Stoga je došlo do povrede članka 4. Protokola br. 7. uz Konvenciju.

III. PRIMJENA ČLANKA 41. KONVENCIJE

123. Članak 41. Konvencije propisuje:

"Ako Sud utvrdi da je došlo do povrede Konvencije i dodatnih protokola, a unutarnje pravo zainteresirane visoke ugovorne stranke omogućava samo djelomičnu odštetu, Sud će, prema potrebi, dodijeliti pravednu naknadu povrijeđenoj stranci."

A. Šteta

124. U postupku pred vijećem, podnositelj je utvrđenje iznosa naknade nematerijalne štete ostavio slobodnoj procjeni Suda. Vijeće mu je dosudilo 1.500 eura (EUR).

125. Od podnositelja nije traženo da podnese novi zahtjev za pravičnu naknadu u postupku pred velikim vijećem.

126. Sud ne vidi nikakav razlog za odstupanje od ocjene vijeća, koja je donesena na pravičnoj osnovi. Stoga Sud podnositelju dosuđuje 1.500 eura (EUR) na ime nematerijalne štete, uz sav porez koji bi mogao biti zaračunat na taj iznos.

B. Troškovi i izdaci

127. U postupku pred vijećem, podnositelj je potraživao 12.700 ruskih rublji za rad dva odvjetnika u domaćem postupku, 500 EUR za deset sati rada svog zastupnika g. Koroteyeva i 300 funti sterlinga (GBP) za tri sata rada g. Leacha u postupku u Strasbourgu, te 138,10 GBP za troškove prijevoza.

Vijeće mu je dosudilo 1.000 EUR na ime troškova i izdataka, uz sve poreze koji bi mogli biti dosuđeni na taj iznos.

128. Podnositelj potražuje dodatnih 1.724,70 EUR i 4.946 GBP na ime postupka temeljem članka 43. Konvencije. Ovi su iznosi prikazani po stavkama kao 1.380 EUR za 23 sata rada g. Koroteyeva, 4.017 GBP za 40 sati i 10 minuta rada g. Leacha, 344,70 EUR i 159 GBP za njihove putne troškove i troškove njihovog smještaja u Strasbourgu, te preostalih 770 GBP na ime administrativnih troškova i troškova prevođenja.

129. Vlada tvrdi da je ovaj zahtjev "u suprotnosti s načelom nužnosti i razumnosti troškova i izdataka". Također navode da administrativni troškovi i troškovi prevođenja nisu dovoljno detaljno prikazani.

130. Prema utvrđenoj sudskoj praksi Suda, mogu se dosuditi troškovi i izdaci koje je pretrpio podnositelj samo u mjeri u kojoj su stvarno nastali i bili nužni i razumni s obzirom na količinu (vidi predmet *Belziuk protiv Poljske*, 25. ožujka 1998., stavak 49., *Reports* 1998-II).

131. Sud u ovome predmetu primjećuje da su podnositelja od početka postupka pred njim zastupali g. Koroteyev i g. Leach. Uvjerio se da su iznosi i sati koji se potražuju razumni i da

su zastupnici podnositelja stvarno imali te izdatke. Na osnovi materijala koji mu je predočen, Sud podnositelju dosuđuje iznos od 9.000 EUR na ime troškova i izdataka, uz sav porez koji bi mogao biti zaračunat podnositelju, koji će se dosuđeni iznos uplatiti na bankovni račun zastupnika u Ujedinjenoj Kraljevini, kako je to definirao podnositelj.

C. Zatezna kamata

132. Sud smatra primjerenim da se zatezna kamata temelji na najnižoj kreditnoj stopi Europske središnje banke uvećanoj za tri postotna boda.

IZ TIH RAZLOGA, SUD JEDNOGLASNO

1. *Odbija* prethodni prigovor Vlade;
2. *Presuđuje* da je došlo do povrede članka 4. Protokola br. 7.;
3. *Presuđuje*

a) da tužena država podnositelju zahtjeva treba isplatiti, u roku od tri mjeseca, slijedeće iznose koje je potrebno preračunati u ruske rublje prema tečaju važećem na dan namirenja:

(i) 1.500 EUR (tisuću pet stotina eura), na ime nematerijalne štete, uvećanih za sve poreze koji bi se podnositelju zahtjeva mogli zaračunati;

(ii) 9.000 EUR (devet tisuća eura), na ime troškova i izdataka, uvećanih za sav porez koji bi mogao biti zaračunat podnositelju zahtjeva, plativ na račun zastupnika u Ujedinjenoj Kraljevini;

(b) da se od proteka naprijed navedena tri mjeseca do namirenja na prethodno spomenute iznose plaća obična kamata prema stopi koja je jednaka najnižoj kreditnoj stopi Europske središnje banke tijekom razdoblja neplaćanja, uvećanoj za tri postotna boda.

Sastavljeno na engleskom i francuskom jeziku, i objavljeno na javnoj raspravi u Zgradi ljudskih prava, Strasbourg, 10. veljače 2009. godine.

Michael O'Boyle
zamjenik Tajnika

Jean-Paul Costa
Predsjednik